

opekarno in žago. (Če ni ljudsko izročilo česa spremenilo, bi šlo za Avgusta Födransperga, 3. VIII. 1801—22. XI. 1847.) Ko je bil graščak nekega dne pri delavcih, ki so delali opeko, ga je prišla Markotova iskat, naj gre domov, češ da je nekdo prišel na obisk. Ko se graščak na prvo in drugo klicanje ni oglasil, je ženska vzkripela: »Prekleta sová, pojdi vendar domov!« Delavci so to slišali in tako se je graščaka prijel vzdevek »Sova«, ki ga je porabil Jurčič v Domnu. Pozneje je kravniški gospod priležnico odslovil in se spravil s svojo ženo. V spomin na to so postavili znamenje ali »pil«, ki v vzhodju kravniškega griča še danes stoji. H kravniškemu graščaku Avg. Födranspergu je pogosto zahajal Jože Kutnar, p. d. Jurček s Potoka pri Muljavi (1811—1850). Jurčič ga je upodobil kot Jurca v Domnu.

Str. 54: Tak je ko levičnik pri Kriščevem križu = levi, nepokorjeni razbojnik. Str. 58—62: drvarja ob Kolpi, ki je rešil hudo ranjenega Rojarja, je graščak vzel k sebi. Jurčič je lokaliziral drvarjevo domovanje tam, kjer sedaj pravijo »na Pristavi«. V Jurčičevem času tam ni bilo nobene hiše. — Str. 106: pocuznil je s svojim bremenom = potresel, popravil si je breme. — Str. 115: kak vinski štempihar = korenjak, velikan. Prim. M. Valjavec, Slovenija 1848, 176; N. Kuret, Štempihar, KMD 1956, 125—129. — Str. 127: spokati koga = pognati ga. Prim. Trdina ZD XI, 235. — Str. 157: gospa na sušilni jami. Čudno se mi zdi, da Prijatelj (III, 430) in za njim Rupel (III, 383) razlagata, da je bila sušilna jama pajštba, stoječa na Kravjaku za gradičem. Pleteršnik sicer pravi, da je pajštiba, pajštuba, pajštva nem. die Dörrkammer, in pajštvar, kdor si iz pajštve bajto ali hišo napravi; toda Plet. navaja vse zglede z Gor., Kor. in Tolm., nobenega pa ne z Dolenjskega. Eno pajštubo poznam blizu razvalin kostelskega gradu, tri pa v okolici Muljave, a nikjer nisem slišal, da bi pajštuba pomenila sušilno jamo, še manj pa, da bi si kdo iz sušilne jame naredil hišo. Zupanc trdi, da so »pajžbe« — stari ljudje okrog Muljave so govorili Pajštëbar — nastale samo pri velikih gruntih: v Zavodu iz Kocmanovega grunta, v Krški vasi iz Bolkovega, v Gabrovčcu pa iz Matizeljnovega. V pajžbi (iz nem. Beistube) so stanovali gospodarjevi starši ter njegovi bratje in sestre, ki se niso poročili, gospodar z ženo in otroki pa je živel v »hiši«. Tudi lep slovenski izraz »sušilna jama«, ki ga rabi Jurčič, je dokaz, da so že pred sto leti dobro ločili med pajžbo in sušilno jamo. *Jože Gregorič*

SLOVENSKO-ANGLEŠKI SLOVAR

DZS je izdala v vrsti slovarjev tudi dr. J. Kotnika slovensko-angleški slovar že v IV. (izpopolnjeni) izdaji, po čemer se da soditi, da je povpraševanje po tem slovarju precejšnje. Ne poznam nobene izmed prejšnjih izdaj ne po vsebini ne po obsegu, zato ne morem soditi, za koliko in v čem je IV. izdaja boljša od tretje. Vsekakor pa lahko človek, če se količkaj zatopi v besedišče besednjaka, kmalu vidi, da ga je večše sestavil izkušen besednjakar (saj je. pred vojno sestavil prav dober francosko-slovenski slovar).

Slovensko-angleški slovar izkazuje razne pohvalne strani: bogat izbor besedišča, obilje angleških pomenov in inačic, ki jih je ponekod, tako se mi zdi, že kar preveč, in dosti ali včasih preveč raznih primerov za uporabo angleških besed v stavkih. Pred samim besednjakom je navodilo o uporabi, kratka beležka o ameriškem pravopisu, o veljavi slovenskih naglasnih znakov, ki naj velja tujcem, torej zlasti Angležem in Američanom, in pregled uporabljenih kratic. Na koncu slovarja pa so še: rojstna imena, zemljepisna imena, preglednica nepravilnih angleških glagolov in nekaj angleških pregovorov. Kljub svojim dobrim stranem pa kaže slovar, čeprav je že v IV. izdaji, še vedno tu in tam kaj nedodelanega, neprečiščenega, kak spodsrljaj ali sploh pomanjkljivost takšne ali drugačne vrste, kakor bom s primeri pokazal.

Če naj bi slovar koristil tudi tujcem, mu samo »Value of the accent on Slovene words« bore malo koristi, ko pa ne ve, kako se izgovarjajo slovenski samoglasniki in soglasniki. Zato je škoda, da ni avtor v začetku napisal tudi angleško navodilo za uporabo oziroma izgovarjavo slovenščine za tujce, kajti morda bo le nekaj slovarjev prišlo v roke tujcem, ki bi tako od slovarja imeli kaj več.

Na splošno se vidi, da ima slovar tu in tam za dani slovenski pojem že kar preveč inačic. S tem mislim inačice, ki v angleščini manj ustrezajo ali pa v redkih primerih sploh niso prave in zato ne spadajo k danemu geslu. Pri angleških pomenih bi bilo treba vselej uporabljati pravi vrstni red inačic in besed glede na veljavo ali uporabnost posameznih besed. Zato naj bi bile na prvem mestu vedno

besede, ki se najpogosteje, in na zadnjem mestu take, ki se najredkeje uporabljajo v posebnem pomenu. Vsak slovar je namenjen ljudem, ki se jezika uče, ne pa tistim, ki ga obvladajo. Zato bo študent prav verjetno zagrabil prvo angleško besedo za slovenskim geslom (ali pa katero kar na slepo) in se lahko izrazil nepravilno ali vsaj ne v duhu angleškega jezika, ker ni uporabil besede, ki se za dani smisel najtežje uporablja. Obilje sinonimov za kak pojem še ni dovolj, če uporabnik ne ve, katerega naj uporabi. Zato marsikje pogrešam *pojasnilne besede*. Na drugi strani je ponekod *primerov* za uporabo kake besede *preveč*. Torej bi kazalo črtati primere, ki jih je preveč, in drugje dodati kaj potrebnejšega. *Vprašanje tujk* je seve sporno, ta jih ima rad več, drugi manj. Meni se zdi, da je ponekod v slovarju preveč tujk, pa mislim na tiste, pri katerih mora povprečen človek, ki se ni v šoli učil latinščine ali grščine, vzeti v roke slovar tujk ali Slovenski pravopis, da izve, kaj tujka pomeni, nato šele lahko išče ustrezní angleški izraz. Take tujke bi morda kazalo izpustiti, saj imajo redki strokovnjaki, ki tako tujko rabijo, najbrž še svoj strokovni tujejezični slovar, zato je vse tako besedišče za večino kupcev nepotreben izdatek. Nikakor ne sodijo v slovar tujke, za katere imamo polnokrvne domače besede. Zanimivo je pri tem, da ima isti avtor v slovensko-francoskem slovarju, ki je izšel kmalu za slovensko-angleškim, pod črko A, kjer je menda največ tujk, različno število tujk: tako ima slovensko-angleški slovar od besede »analogija« pa do »azur« 225 gesel, slovensko-francoski med istima besedama pa le 196, kar morda dokazuje v poznejšem slovarju rahlo izpuščanje tujk. — Marsikje manjka *oznaka amerikanizma*. Ko prehajam k posameznim primerom pomanjkljivosti, naj povem, da se nisem držal abecednega reda, kajti zapiski so mi nastajali, ko sem pregledoval slovar brez reda na posameznih straneh, le pri nekaterih črkah, kakor je pač naneseo naključje, ko sem prebral slovar zdaj tu, zdaj tam. V dvomljivih primerih sem zaradi primerjave uporabljal »The Concise Oxford Dictionary« (= Ox), »Webster's Collegiate Dictionary« (= W) in druge slovarje.

V tistem delcu besednjaka, ki sem ga pregledal, pogrešam marsikatero slovensko besedo, ki bi spadala noter bolj ko marsikatera nepotrebna tujka ali inačica. Med pogrešane besede sodijo n. pr. akrobatinja, angina (sicer tujka, a zelo v rabi), bakrar, bakrarstvo, belež, dobitnik, gverilec (saj pravi Ox: *guer(r)illa*: »a man engaged in guer(r)illa war«), hostar in hostnik, iztržek, magistrat, melona, modrček (ki je bolj v rabi ko modrc, dasi je ta v SP označen s +), pečkati (sadje), pisun, polovičar, prvenec, štedilnik.

Za gašeno apno je v rabi *slaked lime* in ne *slack lime*. Ara ni *payment on account*, kar je plačilo na račun ali na obroke, temveč je bolje *earnest-money* (Ox: *money paid as instalment to confirm contract etc.*). Pri akontacija manjka *advance (money)*. Pri aretirati spada na drugo mesto *apprehend*, to je policijsko prijeti, nato šele aretiranca pošljejo »into custody« ali »to prison«. Tako ima *apprehension* prednost pred *capture*. Gož ni ne *adder*, ki je gad, v Evropi strupena kača, v ZDA pa pomeni v zvezah *adder* tudi vrste nestrupenih kač, niti ni gož *viper*, ki je samo strupeni gad (viperus berus), pač pa je gož nestrupena kača (coluber longissimus), po nemško *Äskulapnatter*, po angleško pa *Aesculapian snake*. Pri atentat mora namesto *attempt to a person's life* biti... (*upon a person's...*). Za morilec je *assassin* bolj v rabi ko *manslayer* (te besede Ox sploh nima). Pri baba manjka *hag* (stara ženska), kar je bolje ko *wench* (Ox: *girl, a young woman*), ki pomeni deklino. Za cipa je *wench* arhaizem. Pri baraba manjka *rascal* ali *good-for-nothing*, za barje pa spada *bog* kot najmanj rabna beseda na konec. Pri begati pogrešam begati (koga), pred besedičenje manjka (= m.) *idle*, sicer je pomen drugačen. Beznica ni *den*, ker je to zlasti brlog, pač pa bi bilo bolje *tavern, pub* ali pod. Pri bitka je *engagement* odveč, ker pomeni to zlasti spopad, torej začetek bitke (W: *engagement may be a general encounter, as between armies, or a minor encounter*), a za spopad ima sam avtor *encounter*, torej srečanje. Pri naslednjih izrazih pogrešam: pri objemati — *to hug*, pri ogromen — *huge*, pri ogromnost — *hugeness*, pri odrgniti — *abrade = to rub off*, pri oguliti — *to wear off*, pri vzcvesti — *to burst into blossoms* ali *blooms*. Za čmrlij je bolj v rabi *bumble-bee*. Za prvenček je izraz *firstling* boljši kot opis. Sploh bi kazalo uporabiti vedno ustrezní pojmovni izraz, če obstaja, kot pa ga opisovati; tako je n. pr. za sodček krajše *keg* kot pa *a little barrel*. Za ribje olje ne ustreza *fish-oil*, ker je to sploh olje iz rib ali drugih morskih živali, a ribje olje, ki je mišljeno in se uporablja v zdravilstvu, je *cod-liver-oil*. Še ne — *not yet* — je navedeno kar dvakrat, m. pa primer za še en, še eno ipd. Za sestanek in zmenek m. (am.) *date*, ki ga slišiš v vsakem ameriškem filmu in bereš v modernem romanu.

Za gledati spada *to see* na konec, ker je *to see* najprej videti, uvideti in šele potem razumeti, gledati, da . . . , odveč pa je *to seek* (iskati, poiskati) in *to try* (poskusiti, preskusiti, prizadevati si, truditi se, da . . .). Bolj umestne bi bile druge inačice, ki res pomenijo gledati, kakor *watch*, *behold*, *regard*, *contemplate*. Pri strmleti m. *to gaze* in sodi pred to be *astonished*, saj je osnovni pomen izraza gledanje, ne pa čudenje. Za ošiniti s pogledom je to *glance* bolje ko *to view* (gledati, presoјati ipd.). Ox: n. pr.: »*This subject may be viewed in different ways.*« Pri *to view* dejanje traje, pri ošiniti s pogledom pa je kratko, zato ustreza *glance* ali *glimpse*. Pri nič-vrednež m. *good-for-nothing*, za lubenica je bolje *water-melon* kot *melon*, pri pošev m. *awry*. Če velja za širokoustiti se — *to brag*, m. za širokoustnež — *braggart*, *bragger*. Za suhor je bolje *rusk* (Ox), ker je trd, prepečen, *biscuit* pa je navaden piškot.

Naprava pomeni najprej *device*, *contrivance*, *apparatus*. Če Slovenec uporablja »napravo«, najbrž nikoli ne misli s tem »delanje, početje, tvorjenje, stvaritev, izdelavo«, kar vse pomenita besedi *making* in *doing*, ravno tako ne more misliti na besedi »ureditev, razvrstitev«, to je *arrangement*, niti ne na »preureditev in prireditve«, to je *adaptation*; če pa misli »inštalacijo«, bo uporabil kar angleško *installation*. Zato bi v tem primeru moral veljati besedni red: *device*, *appliance*, *contrivance*, *apparatus*, potem šele *make*, *making*, *arrangement*; *equipment* tudi ni na mestu, ker je to oprema, oprava; zato so pri besedi naprava odveč: *doing*, *equipment*, *adaptation* in *installation*.

Pri ošaben bi ustrezalo *arrogant*, *supercilious*, *presumptuous*. Ošaben ni *self-assertive*, ker je takšen kdo, ki hoče uveljaviti sebe ali svoje pravice. Rumeneti ni *to turn yellow*, ker pomeni *to turn* naglo spremembo, rumeneti pa počasno. Pri besedah nazadnje, navsezadnje, končno, naposled pogrešam *eventually*. Za pomirjevalno sredstvo ima medicina strokovne izraze *sedative*, *calmative*, *calming agent*, ne pa *quieting draught*, zato je slednje odveč, sicer pa ni pomirjevalno sredstvo vedno pijača ali napoj, kot izraža »*draught*«. Za modrc ali nedrjak moderna Angležinja ne uporablja »*corset*«, temveč »*brassière*«, moderna Američanka pa le »*bra*« (Ox: . . . *woman's underbodice to support breasts*).

Zakaj je pri džungla množina »*jungles*«, ko obstaja tudi v angleščini v ednini? Za kotlovec »*sediment*« nikakor ne ustreza, ker je to širok pojem — usedlina — pač pa je kotlovec — *scale* (po W: *scale: a hard incrustation as that often deposited inside a steam boiler*) in pa *fur* (Ox: *fur: crust of carbonate of lime in kettle!*). Pogrešam izraze: pri nameren — *deliberate*, pri namerno — *deliberately*, pri premisliti — *deliberate*, pri premissljevanje — *deliberation*, pri preudariti — *deliberate*; premišljenost ni *deliberation* (dejanje!), marveč *deliberatedness* (lastnost!). Kdor je kosmat, je poraščen z dlako — *hair* — torej je kosmat »*hairy*«, *rough* pa sodi na konec.

Biskvit ni po angleško *biscuit*, ker je to piškot ali »keks«, pač pa je biskvit *sponge-cake*. In narastek (nemški »Auflauf«) ni *sponge-cake*, niti ne *puff-paste*, ker je to krhko listnato pecivo (nemški *Blätterteig*), temveč samo *soufflé* ali *trifle*, piškot v ZDA pa je *cracker*.

Za srborit dati na prvo mesto *wanton* je tvegano, ker pomeni ta beseda tudi nespodoben, nemoralen, razuzdan. Če bi kdo prevedel »srborita deklica« n. pr. »*His daughter is a wanton girl*«, bi to kdo lahko razumel nápak. Zato bi sodila na prvo mesto prej vsaka druga inačica, n. pr. *playful*, *frollicsome*, *sportive*, *reckless* . . .

Pri škripec je za »biti v škripcih« *to be in great distress* odveč, ker pomeni slednje biti v hudi stiski, bedi ali revi ali pomanjkanju. Pri partizan m. *gue(r)illa*, ker pomeni to tudi gverilca (Ox). Časnikar ni *penman*, ker je to pisec in (am.) skladatelj. Za svečnik je *chandelier* odveč, ker je to danes le lesteneč. Zakaj stoji za praznovati *to leave off work*, ko je slednje stavkati?

Prebledeti pomeni spremeniti barvo, zato *to faint* (= omedleti) ni prav. Za prebojnost je *perforating* nápak, ker pomeni slednje dejanje, prebojnost pa je lastnost teles, torej bi bilo prav *perforatableness* ali *perforativeness*. Paberki niso *gleans*, temveč samo *gleanings*. Za židek velja, da je po fiziki n. pr. med bolj židek kot olje in to bolj židko ko voda, zato je židek samo *viscous*, ne pa *thin* (tenak) ne *weak* (šibek) ne *diluted* (razredčen)! Za žimnat je zaradi dvoumja *stuffed with hair* premalo, torej . . . *with horse-hair*.

Za deviza je *foreign bill* premalo, torej *foreign bill of exchange*. Za kukmak je *agaric* odveč, ker pomeni *agaric* različne glive (Ox: *agaric: mushroom, name of various fungi*). Za palčnik m. *mitt(en)*, ker *thumbstall* ščiti le palec (Ox). Za letalo je *airship* odveč, ker je to danes vodljivi zrakoplov in ne letalo. Pri angleških opisih

kakega dejanja včasih ni uporabljen prislov, kakor n. pr. za prigugati se stoji *to arrive staggering*, namesto *staggeringly*.

Pripraven pomeni uporaben, (pri)ročen, spreten, zato bi za reči ustrezalo *handy*, *convenient*, za človeka pa *competent*, *capable*, *apt*, *fit* ipd.; *ready* ne sodi sem, ker pomeni ta izraz pripravljen, náred, voljan; *clever* ne ustreza, saj pomeni to zlasti bister, bistroumen, pameten, v pomenu pripraven pa je že starina. *Skilled* ne ustreza, ker je to izučen, izurjen ipd., kar ne eno ne drugo ni pripraven, pač pa bi ustrezala beseda *skillful* (W: *Skilled implies the mastery of the details of an art, trade, or handicraft through practice*. Ox: *Ready: with preparations complete, in fit state, willing, apt, inclined*.) Za pripravljenost se zdi *eagerness*, *zeal* (= vnema) odveč, enako je odveč *membership* (= članstvo) za pripadništvo (W: *follower, adherent, partisan*).

Za desetak ali petak sta ustrezna izraza »a tenner« in »a fiver« krajša kot pa opisa v slovarju. Za gultiti bi bolje ko »to pore« (ki pomeni zatopiti se v, marljivo študirati, premišljevat) zadele slovenski smisel besede *grind*, *drudge*, *cram* ali *swot*. Hripe ni v Cerničevem zdravstvenem slovarju, je odveč. Pri priporočati stavek »present my compliments to Mrs. N.« pravzaprav pomeni pozdravite go. N., torej ne »priporočite me«.

Za lekarnar je bolj v rabi *druggist* kot *apothecary*. Noseča ni »with a child«, ker pomeni to z (nekim) otrokom, marveč je angl. reklo »with child«, brez člena. Za klistir je *injection* premalo, ker je *injection* širši pojem, zato je odveč in velja samo *enema*. Za sončnica je »helioscope« brez smisla (in pisava je narobe), ker je *helioscope* priprava za gledanje sonca; tudi *turnsole* (ali *heliotrope*!) pomeni razne rastline, ki baje obračajo cvet proti soncu, torej to ni strokovni izraz za sončnico. Za korito je *manger* odveč, ker pomeni to jasli (v hlevu za konje in govedo), ker nihče ne pravi, da jedo te živali v hlevu iz korita. Za jutranja halja ne reče Anglež »morning-gown«, čeprav ima Brockhausov slovar tudi *morning-gown* (Schlafrock), pač pa *dressing-gown* (Ox: *dressing-gown, worn while making toilet or in dishabille*) ali (za ženske) *peignoir*, a (am.) *wrapper*. Za pripreti kaj je *to pinch* (uščipniti) premalo, jasneje bi bilo: *to have (get) something caught by the door*.

Zadruga v današnji rabi je *zipper* (na oblačilih). Kombineža ni *combination*, temveč je *slip* (*combinations* v pl. pa pomeni ženske hlače skupno s srajco). Za hlače manjkajo pojasnilne besede, da se študent lahko spozna, torej *breeches* (jahalne), *knickerbockers* (hlamudračje); in moderne Angležinje imenujejo ženske hlačke *panties*, *pants* pa so v ZDA vrhnje in spodnje hlače. Gojzerji niso *mountaineering shoes*, temveč *boots*, ker so gojzerji visoki okovani čevlji, v Angliji pa so visoki čevlji *boots*, nizki pa *shoes*, a v ZDA so *shoes* visoki in nizki; za škorenj ustreza torej *high boot* ali *riding boot*, v ZDA pa *boot*. Za kopalke m. *bathing suit* in za metuljček (kravata) m. *bow*. Pri zanka m. beseda *ladder* (zanka v nogavici).

Pri napad ni za *fit* ne pojasnilne besede ne primera, ker bi se Slovenec lahko zmotil in napisal za »Sovražnik je začel z napadom.« — »The enemy began with a fit.« Nato bi Anglež vprašal »With a fit of what? Epilepsy?« Za velost in ovenelost bi sodil ustrezni samostalnik *witheredness*.

Ceprav pravi avtor v uvodnem navodilu, da navedeni stavki niso edino mogoč način izražanja, s čimer dopušča še drugačno izražanje in drugačne primere v angleščini, bom vendar v naslednjem navedel spisek nekaterih slovenskih gesel, pri katerih po mojem manjka še kak drug izraz ali primer. Tega ne storim zato, ker so meni drugi izrazi ali primeri bolj všeč (saj so okusi različni), marveč zato, ker so po mojem mnenju primeri, ki jih bom navedel, najmanj toliko vredni kakor tisti, ki so v slovarju, v mnogih primerih pa imajo večjo veljavo v današnji govorici, torej so bolj v »obtoku«, in bi zato eni kakor drugi spadali v slovar. Toda ne mislim, da bi se zaradi tega moral obseg nove izdaje povečati, ne, besede, ki jih navajam, naj bi zavzele tisti prostor v besednjaku, ki ga zavzemajo manj vredne, nepotrebne ali neustrezne besede. Zaradi kratkosti napišem poleg slovenske besede kar tisto angleško, ki bi sodila v slovar, po vrsti, kakor sem si besede zapisoval.

Zigosati — *brand*, dremati — *have a nap, take a nap, doze, drowse* (bolj ko *slumber*), psovati — *to call names*, biti židane volje — *to be in high spirits*, omarica — *cabinet*, jokav — *whining*, ihteti — *whimper*, dvigalo — (am.) *elevator*, rigati — *to erupt*, pehati se (iz želodca) — *to eruct, to belch, bonbon* (am.) *candy*, poneumniti — *stupefy*, sredstvo — *agent, medium* (v znanstvenem jeziku), ananas — *kind of apples* (ker imamo tudi jabolka s tem imenom), priplaziti se — *to crawl to*, slednji — *the latter* (izmed dveh, kot nasprotje za *former*), zadnji — *the latter* (kot v prejšnjem primeru), vštric — *abreast*, fižol v stročju — *string-beans*, baraba — *rascall, scoundrel*,

villain (ruffian je bolj surovina, pretepač), krohotati, grohotati se — *guffaw, laugh boisterously, kroatati — to revel, krokar — reveller, tako rekoč — as it were, zaponka — brooch, izsiliti — to blackmail (zelo v rabi), izsiljevalec — blackmailer, peščina — dune, links, petelin — (am.) rooster, mamilo — drug, dope, gorenje, izgorevanje — combustion, od — with (ker pravimo: *he died with hunger*), pripeti, speti — to tack (z žeblički ali z zasilnimi šivi), sladkorna sipa — *castor sugar, bilanca — balance sheet* (napisana), telovnik — (am.) *vest, tramvaj — (am.) street-car, vzdrževalnina — alimony, spakovati se — to grimace, klanec — (am.) grade, kopalke — bathing slip, blago — ware(s) (zlasti v sestavljenkah), ubijalec — killer, kolaček — short cake, short bread, (am.) *cooky, odred — commando, školjka (jedilna) — clam, m. gospodje — Messrs. (kot naziv za podjetje), oglar — charcoal burner (prej ko charcoal man), nožarstvo — cutlery, lisica — vixen, kopati (koga v hiši) — to bath, na krovu (na, v ladji) — on board (a) ship, guba — crease (na hlačah), od sramu (tudi) — with shame.***

Pisac je zasmehljivo, zato je boljše *scribbler* ko *writer*. Pri pražiti je *to fry* odveč, ker je to cvreti ali peči na masti (olju) v posodi. Za prezebati je »*to shiver with cold*« prehud, kajti če človeka zebe, še ne drgeče od mraza. Za »na trgu« mora biti in *the market, ne at ...* Simpatičen je pri nas zlasti prikupen, torej ne ustreza *sympathetic(al)* (= sočustvujoč), pač pa *good-looking* ali *pleasant(-looking)*. Za brlog je *kennel* nápak (saj pomeni samostalnik *kennel* le pasjo hišico in cestni jarek, žleb). Od kdaj je godec po angleško »*violin-player*«, torej violinist? Če bi bilo to res, bi lahko nastal tale pogovor: »*What's your son?*« — »*A violin-player.*« — »*Does he play the first or second violin?*« — »*Neither. The bugle!*«

Pri marsikaterem geslu je, kot sem že navedel, obilo, skoraj preveč pomenov, ináč ali uporabnih primerov. N. pr. pri besedi »kabinet« so kar trije primeri («nov kabinet je bil sestavljen, kriza kabineta, seja kabineta»), ki se bistveno ne razlikujejo, zato bi eden zadoščal. Podobno je tudi pri predlogu »pri«. Za uporabo tega predloga navaja slovar kar pet primerov: 1. Kako dolgo boste ostali pri nas — *How long shall you stay with us?* 2. Ta učitelj je priljubljen pri učencih — *This teacher is a favourite with his pupils.* 3. Pri kom se učite — *With whom do you take lessons ...* 4. Pri kom stanujete ... — *With whom do you live ...* 5. ...spati pri odprtih oknih — *to sleep with the windows open.* Student, ki se uči angleščine, mora že znati nekaj slovnice in mu ni treba kar pet podobnih primerov, saj bi mu dva ali trije, če je že neroden, zadoščali. Toda podobne uporabe istega predloga je dobiti še pri glagolih samih, ki se vežejo s »pri« oziroma angl. z »with«, kakor »prebiva pri ...«, »stanuje pri ...« in »živi pri ...«, kar je seveda prav. Nekaterе besede so uporabljene v dveh, treh ali več stavkih, ki ne kažejo posebno različne uporabe, druge pa nimajo niti enega primera, ki bi bil lahko potreben. Primer: govornica — *rumour, report, talk; idiom, dialect. Rumour* je uporabljena v štirih stavkih, *report* v dveh, *talk* pa nima uporabe. Ali izbira: *choice, selection; assortment, alternative, option.* Za *choice* sta dva primera, *assortment, alternative* in *option* imajo po en primer, *selection* nima uporabnega primera, pač pa so med zgledi uporabe besed, ki jih za geslom sploh ni, v tem primeru *choosing* in *collection*. V takih primerih mora uporabnik najprej poiskati pomen besed *choosing* ali *collection*, če ju še ne pozna, nato se vrne k besedi izbira in se šele lahko odloči za uporabo enega ali drugega. Podobno je z angleškimi besedami za »sredstvo«. Mar ne bi kazalo zmanjšati število nepotrebnih primerov, a njihov prostor uporabiti za potrebne primere druge?

Pojasnilne besede manjkajo marsikje, n. pr. pri zliti, kajti *to pour* velja le za tekočino, *to melt together, to cast, to alloy* pa velja za trdne snovi. Ali: za jedro piše *kernel, stone, core, heart* in *pith*. *Kernel* je pečka v orehu, lešniku, koščici (slive ipd.), pečka v jabolku in hruški pa je — *pip!* Pri *pith* manjka tudi oznaka (fig.). *Stone* je v tem primeru odveč, ker je jedro v koščici (*kernel*). Zaradi primerjave sem poiskal slovenskemu »jedru« ustrezno nemško besedo »Kern« v Junkersovem nemško-francoskem slovarju (ki je znatno manjši in ima le 496 strani), pa sem dobil ustrežna nemška pojasnila pred francoskimi pomeni: Kern noyau; (Apfel-, Birnen-, Weinbeeren-) pépin; (Kirsch-) noyau; (Nuss-) amande; (Kürbis-, Melonen-) graine; fig. (Innerstes) coeur; (Gehalt) substance itd.!

Pri sankati se manjka *to sledge*, ki je med *to sled, to sledge* in *to sleigh* najbolj v rabi; izraz *to coast* je značilen amerikanizem (ZDA in Kanada) in bi moral biti označen z (am.); *luge* pomeni kratke sani, ki se uporabljajo v Švici (Ox), in sankati se s takimi sanmi; meni se zdi beseda odveč. Za primerjavo naj navedem, kako pojasnjuje Langenscheidtov slovar »sani« — *sledge*; (zlasti konjske) *sleigh*, (zlasti to-

vorne) sled; (za sankanje) tobogan. Pri takšnih pojasnilih uporabnik nedvomno najde pravi izraz. Prav tako manjkajo pojasnilne besede pri angleških za pojme dišava, obrežen, obalen, obseči in drugod.

Pri napačen bi se stavek »it wouldn't be bad if we try it« moral po slovnici glasiti »... if we tried it« ali pa »it won't be bad, if we try it«.

Pri Beli krajini je verjetno tiskovna napaka, ker se prav piše *White Carniola*, ne pa *Cariniola*. Pri Holandec mora biti *Dutchman*, ker samo *Dutch* pomeni holandski, za Hrvat pa velja tudi *Croatian*. Islandec in islandski se piše s s, ne pa z z, kot je v slovarju. Rena je angleški Rhine, ne pa Rhein, kar je nemško.

Kako marsikje manjka označitev, da je izraz amerikanizem, kažejo n. pr. tile primeri: za srednja šola in srednješolski — high school m. (am.), of a high school m. (am.), pri golica — blank m. (am.), pri cirkularka — buzz saw m. (am.), pri škorenj — boot m. (am.), pri uvodnik — editorial m. (am.), pri les (stavbni) — lumber m. (am.) in drugje.

Pregovore lahko marsikdo uporablja, dvomim pa, ali je potrebno, da so zadaj in pri geslih. Tako je n. pr. sedem pregovorov kar na treh krajih (!), n. pr. »Sloga jači, nesloga tlači« pod geslom sloga, pod geslom nesloga in še zadaj. »Stara ljubezen ne zarjavi« je pod geslom ljubezen, pod geslom rjaveti in še zadaj. Nekateri pregovori so po dvakrat v slovarju. Mislim, da bi zadoščali samo ob koncu slovarja.

Žal je v slovarju tudi nekaj tiskovnih napak, zlasti manjkajo vejice, vezaji ali pa so sestavljenke pisane skupaj namesto narazen.

Vsekakor drži, da terja sestavljanje takega slovarja mnogo truda, mnogo dela, zato ni prav nič čudno, če so tu in tam v njem pomanjkljivosti. Vse navedeno pa mu seveda na splošno ne manjša ne vrednosti ne uporabnosti, tako da bo dobro služil svojemu namenu pri vseh, ki slovar takšne vrste potrebujejo.

August Petrišič

Zapiski

ALS — DAVČA — TAVČAR

Menim, da je rodbinsko ime Tavčar tesno povezano s toponimom Davča. Zgodovinski zapiski so »in der Alls« in »zum Bach Dauza«. Že Ramovš je pravilno pokazal na izhodiščno obliko, kasneje pa sem s primerjalnim gradivom dokazal, da gre za germansko ime *alisa (olša, jelša), ki je zelo pogosto v nemških krajevnih imenih, ne pa morda za romanski izvor. Slovenska oblika je lahko nastala na osnovi internih slov. jezikovnih zakonov (l > l > u, s = š > š > č analogično po krajevnih imenih na -če; d pa je ostanek nemškega člena, ki se je neločljivo združil z imenom).

Kolonizatorji Selške doline so bili Nemci iz okolice Innichena v Pustriški dolini, na kar kažejo tudi rodbinska, ledinska in krajevna imena v območju nekdanjih freisinških posestev, n. pr. Intihar, krajevno ime Vinharje, 1291 apud Indicherios, 1584 Intichari ipd. V vzhodnotirolskem narečju, ki se je v starejši obliki ohranilo v nemško-selškem govoru, se je prvotni kratki a izgovarjal kot odprti o s tendenco po diftongizaciji — ao, au (a je zamolkli a). Sorški nemški l pa je — kakor vzhodnotirolski l nasploh — zvenel po velarnih samoglasnikih bolj ali manj velarno ter bil podoben slov. l (po Lessiaku je sorški l »u-haltig«). Tako je bila fonetična oblika današnjega slov. Davča izoblikovana pravzaprav že v nemško-sorškem govoru: d'als = doš, dauš > dauš. Iz Davča izpeljano je nem. daučer (kot Wien — Wiener), »tisti, ki je iz Davče«. Dental d v vzglasju se je v nemško-selškem govoru izgovarjal kot nezveneči ali polzveneči t — torej taučer.

O imenu Tavčar, ki je prvič izpričano v županiji Oselnica leta 1568, je bilo postavljenih dvoje nasprotujočih si mnenj: Blaznik trdi, da pomeni Tavčar »doseljenec iz Davče«, Dolenc pa, da je Tavčar nastalo iz »Deutscher«. Branko Berčič je prevzel Dolencevo tolmačenje, navajajoč kot potrdilo, da je bilo ime Tavčar razširjeno v Selški in Poljanski dolini ter tudi drugod še pred kolonizacijo Davče (pred letom 1560) in da kaže antropološki oert Ivana Tavčarja »Retoromanom, Tirolcem in nekaterim drugim alpskim plemenom slične črte«. Tavčar naj bi bilo po njem »poimenovanje za tujca, nedomačina Nemca« s Koroškega ali pa s Tolminskega.